

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและสภาพของปัญหา

สืบเนื่องจากการที่ประเทศไทยได้เป็นหนึ่งในสมาชิกของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือสมาคมอาเซียน (Association of Southeast Asia Nations : ASEAN) ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 (1967) วัตถุประสงค์เพื่อความร่วมมือด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและอื่น ๆ ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจที่สำคัญอันหนึ่งที่สมาคมอาเซียนได้ทำขึ้น คือ บันทึกความเข้าใจว่าด้วยโครงการแบ่งผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เฉพาะยี่ห้อและรุ่นของอาเซียนภายใต้ความตกลงพื้นฐานว่าด้วยการแบ่งผลิตทางอุตสาหกรรม (Memorandum of understanding on Brand to Brand Complementation of the Automotive Industry under the Basic Agreement on Asean Industrial Complementation) ซึ่งได้ทำขึ้นเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2531 (1988) บันทึกความเข้าใจดังกล่าวใช้สำหรับความร่วมมือด้านการค้าและอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ในอาเซียน โดยเฉพาะ เป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนรถยนต์เพื่อการประกอบรถยนต์ระหว่างผู้ประกอบการรถยนต์ด้วยกันเฉพาะยี่ห้อและรุ่นเดียวกัน โดยประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องให้สิทธิพิเศษทางด้านภาษีและสิทธิประโยชน์อื่น ๆ การดำเนินการภายใต้กรอบบันทึกความเข้าใจดังกล่าวมีบริษัทผู้ประกอบการรถยนต์ในอาเซียนหลายยี่ห้อเข้าร่วมทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนรถยนต์ระหว่างกันและการดำเนินการเป็นไปด้วยดี

ต่อมาเนื่องจากกลุ่มอาเซียนได้ตกลงร่วมกันจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (Asean Free trade Area : AFTA) เพื่อลดอัตราภาษีศุลกากรระหว่างกันให้เหลือ 0-5% และขจัดมาตรการกีดกันทางการค้าอื่น ๆ ภายในปี พ.ศ. 2546 จึงได้ ตกลงยกเลิกความร่วมมือด้านการค้า และอุตสาหกรรมภายใต้กรอบบันทึกความเข้าใจว่าด้วยโครงการแบ่งผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เฉพาะยี่ห้อและรุ่นเมื่อปี 2539 เพื่อป้องกันมิให้เกิดความสับสนระหว่างแผนการลดภาษีตามข้อตกลง AFTA และการให้สิทธิประโยชน์ภายใต้กรอบของบันทึกความเข้าใจดังกล่าว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบันทึกความเข้าใจว่าด้วยโครงการแบ่งผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เฉพาะยี่ห้อและรุ่นของอาเซียนจะถูกยกเลิกไปแล้ว การดำเนินการของผู้ประกอบการรถยนต์แต่ละยี่ห้อภายใต้โครงการ BBC ยังคงดำเนินต่อไปจนกว่าผู้ประกอบการจะเลิกการประกอบรถยนต์รุ่นที่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนภายใต้โครงการ BBC ระหว่างกัน ดังนั้น การ

ศึกษาและวิเคราะห์ถึงสาระสำคัญ การดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานตามบันทึกความเข้าใจดังกล่าวยังมีความจำเป็นและสำคัญ โดยเฉพาะในส่วนของดำเนินงานของผู้ประกอบการรถยนต์ของไทย เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบอันเกิดจากการดำเนินการภายใต้กรอบบันทึกความเข้าใจดังกล่าว ต่อกฎหมาย นโยบาย การตลาดและอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ของไทย เพื่อหาแนวทางการพัฒนา การส่งเสริมอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ให้สามารถแข่งขันภายในตลาดอาเซียนได้ทุกประเภทชิ้นส่วนเมื่อแผนการลดภาษีตามข้อตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรีสำเร็จ รวมทั้งสามารถแข่งขันในเวทีการค้าโลกเมื่อไทยต้องยกเลิกนโยบายการบังคับใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศสำหรับการประกอบรถยนต์ตามข้อตกลงเขตการค้าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า*

สมมุติฐานของวิทยานิพนธ์

บันทึกความเข้าใจว่าด้วยโครงการแบ่งผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เฉพาะยี่ห้อและรุ่นของอาเซียน (Brand to Brand Complementation) มีผลกระทบต่อกฎหมายที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ของไทย

วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์

1. เพื่อให้ทราบถึงกฎหมาย นโยบายและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ของรัฐที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ในปัจจุบัน

2. เพื่อให้ทราบความเป็นมาของสมาคมอาเซียน ความร่วมมือทางด้านการค้าและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ของอาเซียนภายใต้ข้อตกลงต่าง ๆ โดยเฉพาะบันทึกความเข้าใจว่าด้วยโครงการแบ่งผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เฉพาะยี่ห้อและรุ่นของอาเซียน ผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจดังกล่าว

* ในขณะที่ผู้เขียนเริ่มทำการวิจัยเรื่องนี้ (ประมาณกลางปี 2537) บันทึกความเข้าใจว่าด้วยโครงการแบ่งผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เฉพาะยี่ห้อและรุ่นของอาเซียนยังไม่ถูกยกเลิกและแทนที่โดยความตกลงว่าด้วยโครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมของอาเซียน ซึ่งนับแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2539 เป็นต้นมา จะไม่มีการอนุมัติโครงการ BBC ชุดใหม่อีกต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการตามโครงการ BBC ที่ได้รับการอนุมัติแล้วจะยังคงดำเนินต่อไปจนกว่าผู้ประกอบการในอาเซียนที่เข้าร่วมโครงการจะเลิกการประกอบรถยนต์รุ่นและแบบนั้น ดังนั้น การวิจัยและศึกษาเรื่องนี้จึงยังมีความจำเป็นและน่าสนใจในระดับหนึ่ง

3. เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบของบันทึกความเข้าใจว่าด้วยโครงการแบ่งผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เฉพาะซีห้อและรุ่นต่ออุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ของไทย และแนวทางการแก้ไข

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษากฎหมายและนโยบายของรัฐในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์
2. ศึกษาข้อตกลงระหว่างประเทศของกลุ่มอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือในด้านการค้า และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับยานยนต์ โดยเน้นศึกษาที่บันทึกความเข้าใจว่าด้วยโครงการแบ่งผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เฉพาะซีห้อและรุ่นของอาเซียน

3. ศึกษาผลกระทบของบันทึกความเข้าใจว่าด้วยโครงการแบ่งผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เฉพาะซีห้อและรุ่นของอาเซียนที่มีต่ออุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ของไทย รวมทั้งแนวทางแก้ไขปรับปรุง วิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยนี้ใช้วิธีค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ บทความเอกสาร กฎหมาย ประกาศ ฎกระทรวงระเบียบของทางราชการ ตลอดจนข้อตกลงระหว่างประเทศ รวมทั้งการสอบถามความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญหลายท่านแต่ไม่เป็นการวิจัยเต็มรูปแบบของการวิจัยภาคสนาม (Field Research) ประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงกฎหมาย นโยบายของรัฐที่สำคัญในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ รวมทั้งสภาพการปัจจุบันของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์
2. ทำให้ทราบความร่วมมือด้านการค้าและอุตสาหกรรมของสมาคมอาเซียนเกี่ยวกับอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ภายใต้บันทึกความเข้าใจว่าด้วยโครงการแบ่งผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เฉพาะซีห้อและรุ่นของอาเซียนและข้อตกลงอื่น ๆ
3. ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการภายใต้กรอบบันทึก ความเข้าใจว่าด้วยโครงการแบ่งผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เฉพาะซีห้อและรุ่นของอาเซียน
4. ทำให้ทราบถึงผลกระทบของบันทึกความเข้าใจว่าด้วยโครงการแบ่งผลิตชิ้นส่วนรถยนต์เฉพาะซีห้อและรุ่นของอาเซียนต่ออุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ รวมทั้งแนวทางแก้ไขปรับปรุง
5. ผลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปเผยแพร่ให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ของอาเซียน รวมทั้งการนำไปใช้ ประโยชน์ด้านวิชาการต่อไป